

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยการบริหารและกระบวนการบริหารมีผลต่อสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross – Sectional Descriptive Research) ศึกษาในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือนักวิชาการสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ค่าความเที่ยงด้วยโปรแกรม SPSS for Windows ใช้วิธีของ ครอนบาช (Cronbach' s Method) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) เพื่อหาค่าความเที่ยง ได้ค่าความเที่ยงปัจจัยการบริหารเท่ากับ 0.88 กระบวนการบริหารเท่ากับ 0.96 สมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่นเท่ากับ 0.97 และค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งชุดเท่ากับ 0.95 และแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 150 คน และแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จำนวน 10 คน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 14 ธันวาคม 2552 ถึงวันที่ 18 มกราคม 2553 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows โดยวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ในการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) เพื่ออธิบายคุณลักษณะส่วนบุคคล ระดับระดับปัจจัยการบริหารกระบวนการบริหาร และระดับสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น โดยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สถิติ Pearson Product Moment Correlation Coefficient เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาและใช้สถิติ Stepwise Multiple Regression Analysis เพื่อหาคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยการบริหารและกระบวนการบริหารมีผลต่อสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น ส่วนแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคล ของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น

จากการศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น ในด้าน เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และการฝึกอบรมสมรรถนะ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 54.70 อายุระหว่าง 31 – 40 ปี ร้อยละ 50.70 อายุเฉลี่ย 38.28 ปี (S.D.= 7.88) อายุต่ำสุด 22 ปี อายุสูงสุด 56 ปี สถานภาพสมรส คู่ ร้อยละ 76.70 ระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 84.00 รายได้ 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 52.00 ระยะเวลาการปฏิบัติงาน 1–10 ปี ร้อยละ 70.70 เฉลี่ย 8.97 ปี (S.D.= 6.66) และเคยได้รับการฝึกอบรมด้านสมรรถนะ 1 – 5 ครั้ง ร้อยละ 45.30 เฉลี่ย 2.41 ปี (S.D.= 2.20)

1.2 ระดับปัจจัยการบริหารสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น

ปัจจัยการบริหารของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีระดับปัจจัยการบริหารสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.67 (S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าปัจจัยการบริหารที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ปัจจัยด้านกำลังคน โดยระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 3.74 (S.D. = 0.65) รองลงมาได้แก่ปัจจัยด้านงบประมาณ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 3.72 (S.D. = 0.62) ส่วนปัจจัยด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ โดยมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.55 (S.D. = 0.69)

1.3 ระดับกระบวนการบริหารสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น

เมื่อพิจารณาระดับกระบวนการบริหารของกลุ่มตัวอย่างพบว่าในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีระดับกระบวนการบริหารสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.57 (S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ากระบวนการบริหารที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการจัดองค์กร โดยมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 3.68 (S.D. = 0.72) รองลงมาได้แก่ ด้านการวางแผน มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.59 (S.D. = 0.67) ด้านการอำนวยความสะดวก มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.57 (S.D. = 0.72) และด้านการควบคุมกำกับ มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 3.56 (S.D. = 0.75) ตามลำดับ

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการบริหารงานบุคคล โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.47 (S.D. = 0.73)

1.4 ระดับสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น

เมื่อพิจารณาระดับสมรรถนะหลักของกลุ่มตัวอย่างพบว่าในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีระดับสมรรถนะหลัก ของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น มีระดับสมรรถนะหลักอยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 3.86 (S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สมรรถนะหลักที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านจริยธรรม โดยมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 4.04 (S.D. = 0.66) รองลงมาได้แก่ ด้านความร่วมมือร่วมใจ มีการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 3.96 (S.D. = 0.70) ด้านการบริการที่ดี มีการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 3.92 (S.D. = 0.76) ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 3.87 (S.D. = 0.61) ด้านการพัฒนาศักยภาพคนมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 3.81 (S.D. = 0.69) ด้านการดำเนินงานเชิงรุกมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 3.81 (S.D. = 0.63) ด้านศิลปะการสื่อสารเชิงใจมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 3.77 (S.D. = 0.67) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 3.76 (S.D. = 0.64) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการคิดวิเคราะห์ โดยมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 3.75 (S.D. = 0.61)

1.5 คุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยการบริหารและกระบวนการบริหาร มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนี้

คุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน การฝึกอบรมสมรรถนะไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น

ปัจจัยการบริหาร พบว่า ภาพรวมของปัจจัยการบริหาร มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.589$, $p\text{-value} = <0.001$) เมื่อพิจารณาปัจจัยการบริหารรายด้าน พบว่าปัจจัยด้านกำลังคน ปัจจัยด้านงบประมาณ และปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ มีความสัมพันธ์ระดับ

ปานกลางทางบวกกับสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.496, p\text{-value} < 0.001, r = 0.540, p\text{-value} = 0.001$ และ $r = 0.476, p\text{-value} < 0.001$ ตามลำดับ)

กระบวนการบริหาร พบว่า ภาพรวมของกระบวนการบริหาร มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.608, p\text{-value} = < 0.001$) เมื่อพิจารณากระบวนการบริหารรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการควบคุมกำกับ มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.573, p\text{-value} < 0.001, r = 0.578, p\text{-value} = 0.001, r = 0.486, p\text{-value} < 0.001, r = 0.489, p\text{-value} < 0.001, r = 0.512, p\text{-value} < 0.001$ ตามลำดับ)

1.6 คุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยการบริหารและกระบวนการบริหาร มีผลต่อสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยมีผลต่อสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น คือ กระบวนการบริหารด้านการจัดองค์การ และปัจจัยการบริหารด้านงบประมาณ และปัจจัยด้านกำลังคน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p\text{-value} = < 0.001, p\text{-value} = < 0.001$ และ $p\text{-value} = 0.026$ ตามลำดับ) ได้สมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงซึ่งเป็นสมการทำนายในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3$$

แทนค่าสมการได้ดังนี้

$$Y = 66.145 + (3.946) (\text{กระบวนการบริหารด้านการจัดองค์การ}) + (2.192) (\text{ปัจจัยด้านงบประมาณ}) + (1.378) (\text{ปัจจัยด้านกำลังคน})$$

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรอิสระมีผลต่อสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น และถูกเลือกเข้าสมการนั้นมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนตัวแปรอิสระที่ไม่ได้ถูกเลือกเข้าสมการเป็นตัวแปรที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติมากกว่า 0.05 โดยตัวแปรอิสระที่ถูกเลือกเข้าในสมการเรียงลำดับดังนี้ กระบวนการบริหารด้านการจัดองค์การ ปัจจัยด้านงบประมาณ และปัจจัยด้านกำลังคน ($p\text{-value} = 0.026$) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า

ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัว สามารถร่วมกันพยากรณ์สมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น ได้ร้อยละ 43.50

1.6.1 การทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

จากสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ คือ คุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยการบริหาร และกระบวนการบริหารมีผลต่อสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น ซึ่งจากผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1.6.2 คุณลักษณะส่วนบุคคล มีผลต่อสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น

เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน การฝึกอบรมสมรรถนะไม่มีผลต่อกับสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

1.6.3 ปัจจัยการบริหาร มีผลต่อสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน

1.6.3.1 ปัจจัยด้านกำลังคน และปัจจัยด้านงบประมาณ มีผลต่อสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐาน

1.6.3.2 ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ ไม่มีผลต่อสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

1.6.4 กระบวนการบริหาร มีผลต่อสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน

1.6.4.1 ด้านการจัดองค์การ มีผลต่อสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐาน

1.6.4.2 ด้านการวางแผน ด้านบริหารงานบุคคล ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการควบคุมกำกับ ไม่มีผลต่อสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

1.7 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ปัจจัยการบริหาร กระบวนการบริหารและสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ สมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้

เสนอปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะทั้งหมด 129 ฉบับ จากแบบสอบถาม 150 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.00 ปัญหาอุปสรรค พบว่า ส่วนใหญ่ คือ กระบวนการบริหารสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น ด้านการจัดองค์การ จำนวน 16 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 12.40 รองลงมา คือ ปังจัยการบริหารและสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน ได้แก่ ปังจัยด้านงบประมาณจำนวน 14 ฉบับ ปังจัยด้านกำลังคนและสมรรถนะหลักด้านการคิดวิเคราะห์จำนวน 13 ฉบับเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 10.90, 10.10, 10.10 และด้านที่น้อยที่สุด คือ สมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน ด้านศิลปะการสื่อสารจูงใจ จำนวน 2 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 1.55 และด้านที่ไม่มีปัญหาอุปสรรคคือ สมรรถนะด้านจริยธรรม ส่วนข้อเสนอแนะ พบว่า ส่วนใหญ่ คือ กระบวนการบริหารสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น ด้านการจัดองค์การ จำนวน 11 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 11.58 รองลงมา คือ สมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน ได้แก่ สมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์จำนวน 10 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 10.53 และปังจัยด้านกำลังคน จำนวน 9 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 9.47 และด้านที่น้อยที่สุด คือ กระบวนการบริหาร ด้านการอำนวยความสะดวก และสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน ด้านศิลปะการสื่อสารจูงใจ จำนวนด้านละ 2 ฉบับเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 2.11

ประเด็นปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของปังจัยการบริหาร ดังนี้

ปัญหา อุปสรรค

- 1) ปังจัยด้านกำลังคนไม่มีการกำหนดสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงาน หน่วยงานรวมทั้งไม่มีการวางแผนงานกำลังคน ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับปริมาณงาน
- 2) ปังจัยด้านการจัดองค์การ ไม่มีงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนเพียงพอเหมาะสมตามความจำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน
- 3) ปังจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ไม่มีการจัดสรร/สนับสนุนคู่มือ สื่อวัสดุอุปกรณ์ในศูนย์สุขภาพชุมชนของท่านมีความคล่องตัวและทันต่อการใช้งาน

ข้อเสนอแนะ

- 1) ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาควรมีการกำหนดสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานในหน่วยงานให้ชัดเจนรวมทั้งไม่มีการวางแผนกรอบอัตรากำลังบุคลากร ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับปริมาณงาน

2) ผู้บริหารควรตั้งงบประมาณแต่ละปีในการสนับสนุนสมรรถนะหลักให้เพียงพอเหมาะสมตามความจำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน

3) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและสำนักงานสาธารณสุขอำเภอควรมีการจัดสรร/สนับสนุนคู่มือ ในการจัดทำสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนให้มีความเพียงพอและคล่องตัว ทันต่อการใช้งาน

ประเด็นปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของกระบวนการบริหาร ดังนี้

ปัญหา อุปสรรค

1) ด้านการวางแผน ผู้บริหารไม่ได้มีการประเมินผลสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนในการดำเนินงานตามแผนงาน วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

2) ด้านการจัดองค์การ ไม่มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ชัดเจน

3) ด้านการบริหารงานบุคคล ไม่ได้รับการยกย่องชมเชยหรือได้รับรางวัลเมื่อปฏิบัติงานตามสมรรถนะหลัก

4) ด้านการอำนวยความสะดวก ไม่มีการประสานงานด้านสมรรถนะหลักกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ภายในคณะกรรมการประสานงานสาธารณสุขระดับอำเภอและระดับจังหวัด

5) ด้านการควบคุมกำกับ ไม่มีการควบคุมการเบิกจ่ายงบประมาณในการปฏิบัติงานตามสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

1) ผู้บริหารมีการประเมินผลสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนในการดำเนินงานตามแผนงาน วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

2) ควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ชัดเจน

3) ควรกำหนดค่าตอบแทนด้านการปฏิบัติงาน เช่น ค่าตอบแทนการเยี่ยมบ้าน เวชปฏิบัติ เงินค่าออกหน่วยบริการสร้างเสริมสุขภาพ ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน

4) ควรมีการประสานงานด้านสมรรถนะหลักกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ภายในคณะกรรมการประสานงานสาธารณสุขระดับอำเภอและระดับจังหวัดเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและสามารถนำไปปฏิบัติได้

5) ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการตรวจสอบ และควบคุมการเบิกจ่ายงบประมาณในการปฏิบัติงานตามสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ประเด็นปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น ดังนี้

ปัญหา อุปสรรค

- 1) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ไม่สามารถพัฒนาวิธีการทำงาน และกำหนดเป้าหมายที่ท้าทายและเป็นไปได้ยาก เพื่อให้ได้ผลงานที่โดดเด่น
- 2) ด้านการบริการที่ดีไม่ค่อยให้บริการข้อมูลข่าวสารความรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานที่กำลังให้บริการอยู่ แม้ว่าผู้รับบริการจะไม่ได้ถามถึงหรือไม่ทราบมาก่อน
- 3) ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพไม่มีการสนับสนุนให้เกิดบรรยากาศแห่งการพัฒนาความเชี่ยวชาญในองค์กร ด้วยการจัดสรรทรัพยากร เครื่องมือ อุปกรณ์ ที่เอื้อต่อการพัฒนางานด้านสาธารณสุข
- 4) ด้านจริยธรรม ไม่มี
- 5) ด้านความร่วมมือร่วมใจ ไม่สามารถทำงานที่คนได้รับมอบหมายให้ประสบผลสำเร็จรวมทั้งไม่ได้รับการสนับสนุนการตัดสินใจในกลุ่มงานหรือองค์การ
- 6) ด้านการคิดวิเคราะห์ ไม่สามารถกำหนดแผนงาน/ขั้นตอนการทำงานด้านสาธารณสุขจากการศึกษาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาหลากหลายรูปแบบเพื่อเตรียมทางเลือกสำหรับการป้องกัน/แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
- 7) ด้านการพัฒนาศักยภาพของไม่สามารถให้คำแนะนำ ชี้แนะแหล่งข้อมูลและทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาของผู้อื่น
- 8) ด้านการดำเนินงานเชิงรุก ไม่สามารถคาดการณ์ปัญหาและลงมือแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุขล่วงหน้าเพื่อสร้างโอกาสหรือหลีกเลี่ยงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ในระยะ 3 เดือนข้างหน้า
- 9) ด้านศิลปะการสื่อสารจูงใจ ไม่มีศิลปะในการจูงใจเพื่อให้เกิดเครือข่ายและนำไปสู่การขยายผลทั้งทางตรงและทางอ้อม

ข้อเสนอแนะ

1) ควรให้ส่งเสริมให้นักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนได้มีการฝึกอบรมเพิ่มศักยภาพและพัฒนาสมรรถนะหลักในการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด

2) ควรให้บริการข้อมูลข่าวสารความรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานที่กำลังให้บริการหรือแม้แต่สถานการณ์โรคที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบันและมีการจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์รวมทั้งให้ศึกษาในเรื่องของการดูแลสุขภาพ

3) ควรมีการสนับสนุนให้เกิดบรรยากาศแห่งการพัฒนาความรู้ในองค์กร ด้วยการจัดสรรทรัพยากร เครื่องมือ อุปกรณ์ ที่เอื้อต่อการพัฒนางานด้านสาธารณสุข ตลอดจน มีการจัดอบรมการบริหารจัดการความรู้ในองค์กร หรือจัดการเรียนรู้ภายในองค์กร

4) ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ได้รับการอบรมในจรรยาบรรณของวิชาชีพของตนเองเพื่อให้เกิดจิตสำนึกที่ดีและยึดมั่นในหลักการจรรยาบรรณของวิชาชีพ ไม่เบี่ยงเบนด้วยอคติหรือผลประโยชน์ส่วนตัว

5) ควรส่งเสริมให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในองค์กรและให้มีการแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มตลอดจนอภิปรายปัญหาต่าง ๆ ในการทำงาน เพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในกลุ่มและเกิดการยอมรับนับถือภายในกลุ่มงานหรือองค์กร

6) ควรมีการอบรมฟื้นฟูความรู้และฝึกปฏิบัติในการกำหนดแผนงาน/ขั้นตอนการทำงานปัญหาทางด้านสาธารณสุขรวมทั้งการศึกษาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาหลากหลายรูปแบบเพื่อเตรียมทางเลือกสำหรับการป้องกัน/แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

7) สามารถให้คำแนะนำ ชี้แนะแหล่งข้อมูลและทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาตนเองและองค์กร

8) ควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี หรือ 5 ปี เพื่อเป็นข้อมูลในการคาดการณ์ปัญหาและลงมือแก้ไขปัญหาสาธารณสุขล่วงหน้าเพื่อสร้าง โอกาสหรือหลีกเลี่ยงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

9) ควรส่งเสริมให้นักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีศิลปะในพูดและการจูงใจเพื่อให้เกิดเครือข่ายนำไปสู่การขยายผลทั้งทางตรงและทางอ้อม

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก

2.1 ระดับปัจจัยการบริหารสมรรถนะหลัก ของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น

ภาพรวมจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าด้านปัจจัยการบริหารสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น ให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ คือ “ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและกำหนดนโยบายการปฏิบัติงานตามสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนให้เป็นลายลักษณ์อักษร ชัดเจน ควรมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนให้ตรงตามตำแหน่งพร้อมทั้งฝึกอบรมพัฒนาความรู้ทักษะ และกำหนดผู้รับผิดชอบด้านแผนงาน โครงการอย่างชัดเจน ควรมีแผนการสำรวจด้านกำลังคนงบประมาณรวมทั้งวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการดำเนินงานสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนอย่างจริงจังและควรได้รับนิเทศติดตามและประเมินผลสมรรถนะหลัก โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหรือสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเพิ่มขึ้นอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง”

2.2 ระดับกระบวนการบริหารสมรรถนะหลัก ของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าด้านกระบวนการบริหารสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น ควรมีกระบวนการบริหาร คือ “ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและกำหนดแผนงานพัฒนาสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนให้สอดคล้องกับนโยบายและปัญหาของชุมชน ในการวางแผนต้องใช้แบบการมีส่วนร่วมตลอดจนควรมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนให้เป็นผังโครงสร้างชัดเจนตรงตามความรู้ความสามารถของตำแหน่ง และมีส่วนร่วมในการแบ่งงาน เลือกสรรบุคคลเข้ามาปฏิบัติงานตามสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนและได้รับคำแนะนำชี้แนะ ยกย่องชมเชยหรือได้รับรางวัลเมื่อปฏิบัติงานตามสมรรถนะหลักจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน นอกจากนี้แล้วจะต้องมีการประสานงานด้านสมรรถนะหลักกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ภายในคณะกรรมการประสานงานสาธารณสุขระดับอำเภอและระดับจังหวัด ตลอดจนติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามสมรรถนะหลักอย่างสม่ำเสมอพร้อมทั้งสรุปผลการ

ดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรคและข้อขัดข้องในการดำเนินงานตามสมรรถนะหลักของนักวิชาการ
สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนต่อผู้บังคับบัญชาอย่างต่อเนื่อง”

2.3 ระดับสมรรถนะหลัก ของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกภาพรวม กลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าด้าน
สมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดขอนแก่น พบว่า
สมรรถนะหลัก “ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัด
ขอนแก่นนั้นจะต้องมีความพยายาม กระตือรือร้น ปรับปรุงพัฒนาในการทำงานและสามารถ
กำหนดมาตรฐานหรือเป้าหมายในการทำงานรวมทั้งติดตามผลงานและประเมินผลงานของตน
ด้านบริการที่ดีต้องมีความเต็มใจให้บริการที่เป็นมิตร กิริยานุ่มนวลยิ้มแย้มแจ่มใจ สุภาพ
กระตือรือร้นและเต็มใจต้อนรับและให้บริการข้อมูลข่าวสารของการบริการที่ถูกต้อง ชัดเจนแก่
ผู้รับบริการ ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพจะต้องสนับสนุนให้เกิดบรรยากาศแห่งการ
พัฒนาความรู้ในองค์กร เช่น มีความรอบรู้เท่าทันเทคโนโลยีหรือองค์ความรู้ใหม่ในงาน
สาธารณสุขและงานที่เกี่ยวข้องหรืออาจมีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้านจริยธรรม
ต้องยึดมั่นในหลักการและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์
สุจริตต่อตนเองและผู้อื่นอุทิศตน ผดุงความยุติธรรมเพื่อประ โยชน์และชื่อเสียงของประเทศ ด้าน
ความร่วมมือแรงร่วมใจส่งเสริมให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในองค์กรหรืออภิปรายปัญหาต่างๆ
ในการทำงานเพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในกลุ่มและเกิดการยอมรับนับถือใน
องค์กรด้านการคิดวิเคราะห์ให้มีการอบรมฟื้นฟูและวางแผนงานด้านสาธารณสุข ได้โดยและ
แยกแยะข้อดีข้อเสียของประเด็นต่างๆของปัญหาออกเป็นงานหรือกิจกรรมต่างๆเพื่อเตรียม
ทางเลือกสำหรับการป้องกันการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ด้านการพัฒนาศักยภาพคน จะต้องศึกษา
เรียนรู้ หาโอกาสพัฒนาตนเองเกี่ยวกับภารกิจที่ตนรับผิดชอบ ด้านการดำเนินงานเชิงรุกนั้น
จะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้ทันทีและลงมือปฏิบัติ โดยไม่รอให้ปัญหา
คลี่คลายไปเองเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ตลอดจนคาดการณ์และลงมือกระทำ
การล่วงหน้าเพื่อสร้าง โอกาสและหลีกเลี่ยงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ สนับสนุนการสร้างบรรยากาศ
การคิดริเริ่ม ให้เกิดขึ้นในหน่วยงานและกระตุ้นให้เพื่อนร่วมงานเสนอความคิดใหม่ๆ ในการ
ทำงานเพื่อแก้ปัญหาและสร้างโอกาสในระยะยาวอย่างยั่งยืน ด้านศิลปะการสื่อสารจงใจ โดยการ
นำเสนอความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมาตลอดจนสร้างกลุ่มสนับสนุนหรือกลุ่มแนวร่วมเพื่อช่วย
สนับสนุนผลักดันแนวคิดแผนงาน โครงการ ฯลฯ ให้สัมฤทธิ์ผล

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

3.1.1 สำนักงานสาธารณสุขระดับจังหวัดและอำเภอควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของนักวิชาการสาธารณสุข ตามสมรรถนะหลักสำหรับการปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่นเป็นลายลักษณ์อักษรให้ชัดเจนและมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับปริมาณงาน

3.1.2 ควรมีการจัดทำผังโครงสร้างการการรับผิดชอบหลักตามสมรรถนะหลักไว้ที่สำนักงานเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันสำหรับนักวิชาการสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น

3.1.3 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและสำนักงานสาธารณสุขอำเภอควรมีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนานักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่นให้สอดคล้องตามสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน

3.1.4 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและสำนักงานสาธารณสุขอำเภอควรส่งเสริมสนับสนุนให้นักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนได้มีการฝึกอบรมเพิ่มศักยภาพและพัฒนาสมรรถนะหลักจนเกิดบรรยากาศแห่งการพัฒนาความรู้ในองค์กรและควรจัดให้ศูนย์สุขภาพชุมชนทุกแห่งมีนักวิชาการสาธารณสุขทุกศูนย์สุขภาพชุมชน

3.1.5 ควรมีการติดตามนิเทศและประเมินผลการปฏิบัติงานตามสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน

3.2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการกำหนดบทบาทหน้าที่ของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนตามสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุข